

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

J/5885. számú

jelentés

**az egészségügyi alapellátás és járóbeteg-szakellátás új finanszírozási rendszerének
kialakításáról**

**Előadó: dr. Székely Tamás
egészségügyi miniszter**

Budapest, 2008. május

A 2008. március 9-i ügyszavazásokon hozott döntések végrehajtásáról szóló 2008. évi IX. törvény 7. § (4) bekezdésében az Országgyűlés felhatalmazta a Kormányt, hogy dolgozza ki az egészségügyi alapellátás és járóbeteg-szakellátás megfelelő működését biztosító új finanszírozási rendszert, és azt terjessze az Országgyűlés elé. Ez a jelentés – a felkérésnek eleget téve – bemutatja az egészségügyi alapellátás tekintetében a Kormány által már elfogadott rendelkezéseket, valamint az alapellátást és a járóbeteg-szakellátást érintő további tervezett intézkedéseket.

I. Megvalósított intézkedések

A Kormány 2008. május 21-én elfogadta az egyes egészségbiztosítási tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló kormányrendeletet (a továbbiakban: kormányrendelet), amely a háziiorvosi és fogorvosi finanszírozási rendszer módosításának tárgyában – 2008. április 29-én – a Magyar Orvosi Kamarával kötött megállapodásban foglaltak megvalósítására irányult. A kormányrendelet a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet, valamint az egészségügyi szolgáltatások E. Alapból történő finanszírozásának részletes szabályairól szóló 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet módosításával az alábbi változásokat eredményezi:

a) Jogviszony-ellenőrzés díjazása

A finanszírozott egészségügyi szolgáltatók számára az elmúlt év áprilisától kormányrendelet írja elő a biztosítottak jogosultságának ellenőrzését, ami 2007. december 1-jétől kizárólag az Országos Egészségbiztosítási Pénztár nyilvántartásában elektronikus úton (on-line módon) végezhető el.

A kormányrendelettel az ellenőrzéssel járó többletmunka elvégzésének külön díjazása érdekében bevezetésre került a háziiorvosi, házi gyermekorvosi és házi gyermekorvosi ügyeleti szolgáltatók, valamint a fogászati alapellátást nyújtó szolgáltatók tekintetében a jogviszony-ellenőrzési díj, melynek mértéke minden egyes ellenőrzés után 50 forint, azzal, hogy erre a szolgáltatók 2008. január 1-re visszamenőleg jogosultak.

A jogviszony-ellenőrzés díjazásának bevezetése a háziiorvosi, házi gyermekorvosi és házi gyermekorvosi ügyeleti ellátásban 2008-ban 2,652 milliárd forint, a fogászati ellátásban 369,9 millió forint többletbevételt jelent a háziiorvosok, házi gyermekorvosok, háziiorvosi ügyeleti orvosok és fogorvosok számára.

b) Jogviszony-ellenőrzés elmulasztásának következményei alóli mentesítés

Az ellátásra való jogosultság ellenőrzésének elmulasztását 2007 decemberétől oly módon kell szankcionálni, hogy a mulasztó egészségügyi szolgáltató az adott ellátási eset után járó finanszírozási összegnek csak a 90%-ára jogosult. Az ellenőrzési kötelezettség bevezetése óta eltelt időszak tapasztalatai alapján azonban megállapítható, hogy előfordulnak olyan esetek, amikor az egészségügyi szolgáltatón kívüli okból nem végezhető el a jogviszony-ellenőrzés. Így a kormányrendelet mentesíti az egészségügyi szolgáltatót a szankció alól, ha az

egészségügyi szolgáltató az egészségügyi ellátás igénybevételekor igazoltan a felelősségi körén kívüli okból eredő üzemzavar miatt nem tudja ellenőrizni, hogy a biztosított jogviszonya fennáll-e. Az egészségügyi szolgáltató felelősségi körén kívüli okból eredő üzemzavar alatt az adatkapcsolat létesítéséhez igénybe vett, nem az egészségügyi szolgáltató ellenőrzése alatt álló távközlési rendszer üzemzavarát kell érteni.

A több, elsősorban hátrányos helyzetű település lakosságát ellátó házi orvosok helyzetének könnyítése érdekében a technikai feltételek biztosításáig, de legkésőbb 2008 végéig a kormányrendelet mentesíti az ellenőrzési kötelezettség alól a házi orvosi szolgáltatót azon ellátások vonatkozásában, amelyeket – a székhely kivételével – olyan településen végez, ahol az elektronikus úton történő ellenőrzésnek hiányoznak a technikai feltételei. A technikai feltételek hiányáról a szolgáltató a jelentése megküldésével együtt értesíti a finanszírozót.

c) Jogviszony-ellenőrzés a 14. életévét be nem töltött személy esetén

Az egészségügyi szolgáltatók felesleges adminisztrációs terheinek csökkentése érdekében a 14. év alatti biztosítottak jogviszonyának ellenőrzését a kormányrendelet oly módon szabályozza, hogy az ellenőrzést a 14. életévét be nem töltött személyek esetében csak az első ellátásra való jelentkezéskor kell elvégeznie minden egészségügyi szolgáltatónak. Lehetőséget ad erre a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint a szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény is, mivel annak 16. §-a (1) bekezdésének 1) pontja szerint az egészségügyi szolgáltatásra minden olyan kiskorú jogosult, aki a Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkezik. 14 éves kortól azonban indokolt a rendszeres jogviszony-ellenőrzés fenntartása, mivel ettől a kortól egyéb jogcímen, például tanuló szerződés alapján is biztosított lehet a kiskorú.

d) Szakmai szorzók emelése

A házi orvosok finanszírozásának egyik eleme az orvos szakképzettségét tükröző szakmai szorzó. A Kormány ezeket a szorzókat módosította annak érdekében, hogy a finanszírozási rendszer jobban ösztönözze a házi orvost a házi orvosi szakvizsga megszerzésére, illetve jobban elismerje a hosszú ideje körzetben végzett gyógyító munkát. Az alapszakvizsgával nem rendelkező, de 25 évnél több, körzetben eltöltött gyakorlati idővel rendelkező házi orvosnál a szakmai szorzó értéke 1,1-ről 1,2-re változott. Míg az alapszakvizsgával rendelkező házi orvosnál a szakmai szorzó értéke 1,2-ről 1,3-ra változott. A módosítás 2008-ban 2,502 milliárd forint pluszbevételt eredményez a házi orvosi szolgáltatóknak.

e) Fix összegű díjazás emelése

A fix összegű díjazás a házi orvosi finanszírozás egyik központi eleme: erre a díjra „nagy biztonsággal” számíthatnak a praxisok működtetői, így a stabil gazdálkodás egyik alapvető tényezője. A kiszámíthatóság érdekében a díjazás mértéke emelésre került. Az átlagosan 47%-os fix összegű díjemelés 65-75 ezer forintos növekedést eredményez a szolgáltatóknál. Ennél magasabb lesz a növekedés a több településen működő, és a jogszabály által – hátrányos helyzete miatt már eddig is – 50 százalékkal magasabb összegű fix díjban részesülőknél. A fix összegű díjazás változását ismerteti az alábbi táblázat:

	<i>A kormányrendelet hatálybalépése előtti összeg</i>	<i>A kormányrendelet hatálybalépése utáni összeg</i>	<i>Növekmény</i>
Felnőtt			
1200 lakos alatt	188 000	253 000	65 000
1200-1500 lakos	165 000	235 000	70 000
1500 lakos felett	122 000	197 000	75 000
Gyermek			
600 lakos alatt	200 000	265 000	65 000
600-800 lakos	177 000	247 000	70 000
800 lakos felett	135 000	210 000	75 000
Vegyes			
1200 lakos alatt	196 000	261 000	65 000
1200-1500 lakos	170 000	240 000	70 000
1500 lakos felett	129 000	204 000	75 000

Mint ahogyan az már fentebb bemutatásra került, a házi gyermekorvos és a vegyes praxis házi orvosa a 14. éves kor alatti személyek esetében a jogviszony-ellenőrzésre csak az első ellátásra jelentkezéskor köteles. A jogviszony-ellenőrzésből származó díjfizetésre is csak ekkor jogosultak, ezért 6 hónap eltelte, azaz 2008. október 1-jétől a fix összegű díjazásuk ismételtlen megemelésre kerül, házi gyermekorvosi szolgáltatók esetében havi 25.000 forintra, vegyes praxis esetén havi 10.000 forintra.

f) További szakdolgozó díjazása

Szakmailag hosszú ideje támogatott elv, hogy a házi orvosi praxisokban az alapnak tekintett egy orvos és egy ápoló (asszisztens) mellett további dolgozók is segíthessék a tevékenységet. A további szakdolgozó alkalmazása esetén a házi orvosi praxis degressziós határa megemelésre kerül: napi 4 órás alkalmazás esetén 400 ponttal, 8 órás alkalmazás esetén 800 ponttal. A napi 4 órás alkalmazás a minimális érték, ennél kevesebb időben történő munkavégzés esetén nem jár pluszdíjazás.

Megközelítőleg 1000 azon praxisok száma, amelyeknek a további szakdolgozó alkalmazása legalább +500 teljesítménypontot (több mint 80.000 forint bevételemelkedést) jelent.

g) Fogászati ellátásban a fix összegű díjazás megemelése és egyes fogászati beavatkozásra fordítható minimális időkeretének meghatározása

A fix összegű díjazás a kormányrendelet hatálybalépése előtt 31 Ft/pont volt, ami 34,4 Ft/pont értékre megemelésre került.

A módosítás eredményeként 2008-ban 561,6 millió forintra emelkedik összességében a fogorvosok fix összegű díjazása.

A fogorvosi ellátás minőségének javítása érdekében a kormányrendelet szabályozza a fogászati betegellátási minimumidőt. Ezáltal csak az a teljesítmény kerül finanszírozásra, amely elvégzéséhez (a minimumidő figyelembevételével kiszámított) szükséges idő nem haladja meg a szerződött óraszámot. Ezáltal a fogászati ellátás finanszírozására rendelkezésre álló összeg igazságosabb elosztása valósulhat meg, valamint megakadályozhatóvá válik a „kiugróan magas teljesítmények” elszámolása.

II. A konvergenciaprogram feltételrendszerén belül tervezett további intézkedések

II/1. Az alapellátás fejlesztése

a) A háziiorvosi jelentési kötelezettség felülvizsgálata, egységesítése, „egyablakossá” tétele

A háziiorvosok jelenleg több helyre (Országos Egészségbiztosítási Pénztár, ÁNTSZ), eltérő időpontban kötelesek a praxisukról, illetve tevékenységükről adatot szolgáltatni. A jelentési rekordkép módosításával megoldható lenne, hogy ezek a szolgáltatók havonta egy alkalommal, egy helyre – a havi finanszírozás teljesíthetősége érdekében az OEP részére – jelentsenek. A jelentések adattartalmát a fogadó választaná szét és küldené tovább a többi adatigénylőnek. A változtatás a háziiorvosok adminisztratív terheinek csökkentését eredményezné.

b) On-line valós idejű elektronikus jelentési kötelezettség bevezetése

A technikai fejlődés lehetőségét kihasználva (pda, okostelefon, lap-top, mobilinternet) a szolgáltatók számára az on-line jogosultság ellenőrzése, illetve az ellátásról a jelentés beküldése akár a beteg otthonából is megtehető. Ez különösen a több, kisebb települést ellátó körzetek esetében hozna azonnali változást. Monitorozhatóvá, követhetővé válna a rendelési időn kívüli tevékenység, illetve a népegészségügyi szempontból kiemelt fontosságú szűrés-gondozás.

A tervezett módosítás bevezetését megelőzően szükséges kidolgozni az eszközök beszerzésének módját, továbbá biztosítani kell megfelelő felkészülési időt. Elképzeléseink között szerepel az általános bevezetést megelőzően egy önkéntességen alapuló pilot-vizsgálat elvégzése, amelynek eredményeit az általános bevezetés során hasznosítani lehetne.

c) Rezidens alkalmazásának anyagi támogatása a háziiorvosi rendszerben

A minőségi szolgáltatás egyik fontos feltétele a megfelelő szakképzettséggel rendelkező háziiorvosok foglalkoztatása. Háziiorvosi szakvizsgával még nem rendelkező orvos foglalkoztatása esetén a háziiorvosi szolgáltatót anyagi támogatásban részesítenénk, ösztönözve ezzel az alkalmazást. Az intézkedés segítené a háziiorvosképzést, szerepet játszana a frissen diplomát szerzettek irányításában, továbbá a praxisok hosszú távú működőképességét is biztosítaná.

d) Részleges teljesítményfinanszírozás bevezetése

Lehetőségként merül fel a teljesítményeken alapuló bérezés bevezetése a háziiorvosi gyakorlatban. Elképzeléseink az alábbiak:

1. A biztosítottak egészségi állapotának felülvizsgálata, rizikófaktorok kigyűjtése és feldolgozása

A háziiorvosi törzskartonok adattartalmát tervezzük kiegészíteni a kiemelt népegészségügyi betegségek rizikófaktorainak vizsgálatával, a biztosított aktuális egészségi állapotának vizsgálatával, valamint a háziorvos által is elvégezhető szűrővizsgálatok eredményének rögzítésével.

2. Népegészségügyi szűrésen történő részvételre történő irányítás

A háziorvosoknak kiemelkedő szerepe van abban, hogy a hozzájuk tartozó betegek milyen mértékben jutnak el a szűrésekre. A korán felismert és kezelt betegség mind a lakosság egészségi állapotában, mind költségghatékony gyógyításában figyelemreméltó eredményre vezethet.

A tevékenység anyagi elismerésénél indikátorok kerülnének kidolgozásra, megállapításra kerülne egy olyan arányszám, amellyel az egyes praxisok ilyen jellegű tevékenysége mérhetővé válna, és alapul szolgálna a kiegészítő díjazáshoz.

Bevezetése előtt indokolt annak felmérése, hogy a háziorvosok közül hányan szeretnének részt venni egy ilyen munkában.

3. Népbetegségnek számító betegségek „mini” diagnosztikája

A háziorvos által bizonyos betegségekben, gondozás keretében végzett kislaboratóriumi és egyéb műszeres vizsgálatok kiegészítő finanszírozását célul lehetne kitűzni. Ilyen lehetne például cukorbetegség esetében a háziorvosi rendelőben elvégzett vizeletvizsgálat, vércukormérés.

e) Hátrányos helyzetű/üres praxisok kiegészítő támogatása

A hátrányos helyzetű településeken szervezett háziiorvosi körzetek nagy számban betöltetlenek. E településeken működő háziorvosok nehezebb munkakörülmények között dolgoznak. Tervezzük a hátrányos helyzetű praxisok finanszírozási helyzetének további javítását, melyhez az ellátásra kötelezett önkormányzatok hozzájárulását is szeretnénk megnyerni.

f) Gyógyszerfelírási szabályok változása

Azok a szakorvosi javaslatok, melyek alapján a háziiorvosi szolgáltatók kiemelt támogatással rendelhetnek gyógyszert a biztosítottak részére, jelenleg 6 hónapig érvényesek. A háziorvosok definitív ellátása érdekében indokolt felülvizsgálni a szabályozást. Meghatározott esetekben, ahol nem várható a beteg gyógyulása, a szakorvosi javaslat érvényességi idejét fokozatosan egy évre lehetne hosszabbítani. Ezáltal a krónikus betegségben szenvedő betegeknek

ritkábban kellene szakorvoshoz fordulniuk a szükséges gyógyszer, gyógyászati segédeszköz felírása céljából, ami által – a ritkább orvoshoz járás eredményeként – csökkennének a betegek terhei. Kevesebb nélkülözhető szakorvos-beteg találkozásra kerülne sor, ami csökkentené az Egészségbiztosítási Alap kiadásait.

II/2. Járóbeteg-szakellátás fejlesztése

a) A kapacitások normatív alapon történő meghatározása és ezekre szerződés kötése

Szükségesnek látjuk törvényi szintű szabályozásban meghatározni az ellátási kötelezettség pontos tartalmát, tehát, hogy az önkormányzatnak az ellátási kötelezettsége keretében milyen minimális kapacitásokat kell működtetnie. Törvényi szinten definiálni kell a 10 000 lakosra jutó minimális kapacitásokat szakmacsoportonként az alapszakmákból kiindulva.

Országosan meg kell határozni azt a kapacitásmértéket, melynek finanszírozását a biztosítónak kötelezően biztosítani kell. Ezzel meg lehet teremteni a biztosítottak esélyegyenlőségét a szolgáltatások hozzáférhetőségében. Szükségesnek tartjuk áttekinteni, hogy a jelenlegi szakmák közül melyeket kell minél „közelebb vinni” a lakossághoz, illetve melyeket szükséges centralizáltan működtetni.

A szabályozásban meg kell határozni az ellátási kötelezettségnek megfelelő kapacitások elosztási módját a finanszírozási szerződéssel rendelkező és a minimumfeltételeknek megfelelő szolgálatok között, illetve az új szolgáltatók befogadásának rendjét.

A járóbeteg-szakellátásban a rendelkezésre álló humánerőforrások figyelembevételével javítani kell a hozzáférhetőséget, összhangban az ÚMFT-ben megfogalmazottakkal, azaz a kistérségi járóbeteg-szakellátási fejlesztési elképzelésekkel. Szükségesnek tartjuk az egyes járóbeteg-szakellátást nyújtó intézmények területi ellátási kötelezettségeinek áttekintését az átfedések kiküszöbölése érdekében.

b) A járóbeteg-szakellátás progresszivitási szintjeinek felülvizsgálata, a szakambulancia, szakrendelés szétválasztása, újradefiniálása

Tekintettel arra, hogy az egyes szakrendelések megnevezése nem egységes, tevékenységük a megszerezhető szakorvosi és felsőfokú képesítésekkel nem feleltethető meg, ezen rendszer áttekintését tervezzük. Az új, szakmai tartalmat is magában foglaló nomenklatúra átláthatóbbá tenné a rendszert.

A Népegészségügyi Programhoz kapcsolódva terveink között szerepel bizonyos újszülöttkori szűrések (látás- és hallásszűrés vizsgálatának) TVK és a járó- és a fekvőbeteg-szakellátás összefuttatási szabály alóli mentesítése.

c) Gondozási tevékenység újradefiniálása

2007. április 1-jétől a gondozóintézetek számára folyósított fix díjazás az előző évi 50%-ára csökkent. Erre a teljesítményelvű finanszírozásra való fokozatos áttérés, illetve a

finanszírozásban meglévő területi egyenlőtlenségek csökkentése, kiküszöbölése miatt került sor.

Ez a gondozóintézetek egy részénél finanszírozási gondot jelentett, jellemzően az alacsony betegforgalmú gondozók esetében, ahol a teljesítmények után járó díjazással nem tudták teljes egészében pótolni az addigi fix díjazást.

A probléma rendezése érdekében módosításra került a 9/1993. (IV. 2.) NM rendelet. Ezáltal 2007. július 1-jétől lehetővé vált, hogy a gondozóintézetek a járóbeteg-szakellátás kódjainak szakmai kompetenciájukba eső teljes vertikumát jelenthessék.

A gondozók finanszírozása fejlesztésének keretében további cél:

A gondozói hálózat működésének, teljes szakmai vertikumának áttekintése, valamint finanszírozásának felülvizsgálata, különös tekintettel az egyes szakmák specificitásaira.

Célszerű felmérni a finanszírozási változások bevezetése óta eltelt időszak tapasztalatait, az eredmények birtokában a további változtatásokat meghatározni a szakmai javaslatok figyelembevételével.

A szakmai tartalom meghatározását követően lehet döntést hozni a jelenlegi gondozórendszer további működtetéséről, járóbeteg-szakrendelővé/szakambulanciává való konvertálásáról, vagy új gondozói tevékenységek bevezetéséről.

d) A TVK-számítás rendszerének átalakítása a járóbeteg-szakellátások tekintetében

Tervezzük a jelenlegi bázisszemléletű és kapacitásfüggő TVK-rendszert részben vagy egészben az ellátandó lakosság számhoz és az ellátandó szakmai feladathoz kötődő TVK-rendszerre átalakítani.

Elképzeléseink között szerepel a finanszírozásban a progresszivitás elveinek megjelenítése, elismerve a nagyobb szaktudást és fejlettebb technikák többletköltségeit.

A teljesítmény volumen korlátokat összevont szakellátási szinten együttesen javasoljuk meghatározni, azzal a korlátozással, hogy az intézményen belül a volumen korlátot továbbra is csak a fekvőbeteg-ellátásból lehessen a járóbeteg-szakellátás irányába átcsoportosítani.

e) Informatikai feladatok

Az egységes egészségügyi adatbázis kialakítása érdekében az ÁNTSZ és az OEP által alkalmazott kódokat egységesíteni szükséges.

A hatályos jogszabályok értelmében a szakellátás szolgáltatóinak jelenleg az ellátandók jogosultságát a finanszírozó adatbázisában on-line ellenőriznie kell. A szolgáltatók döntő többsége az erre alkalmas kapcsolatot kiépítette, az adatbázist és a szükséges informatikai fejlesztést az OEP megvalósította. A rendszer továbbfejlesztésével a teljesítményjelentések az ellátással egyidejűleg on-line kerülhetnének a finanszírozóhoz.

f) A nappali kórházi rendszer áttekintése

Céljaink között szerepel az aktív fekvőbeteg-szakellátást kiváltó, és a betegek lakóhelyéhez közel biztosított ellátási formák bővítése. Ennek érdekében tervezzük a nappali ellátások rendszerének áttekintését, lehetőségekhez mérten történő bővítését, amellyel terveink szerint valós betegáramlást indukálnánk a fekvőbeteg-ellátásból a járóbeteg-ellátás irányába.

Ehhez a munkához szükségesek a pontos fogalommeghatározások annak érdekében, hogy a szakmailag és szervezetenként különböző ellátási formák és az általuk végzett tevékenységek jobban áttekinthetővé váljanak. A felülvizsgálatot elkezdjük, és folytatni kívánjuk.

g) A jogosultság-ellenőrzés díjazása

A finanszírozott egészségügyi szolgáltatók számára az elmúlt év áprilisától kormányrendelet írja elő a biztosítottak jogosultságának – az OEP nyilvántartásában elektronikus úton történő – ellenőrzését, amelynek elvitathatatlan eredménye, hogy az Egészségbiztosítási Alap első alkalommal, pozitív egyenleggel zárt.

Az ellenőrzésre és a biztosítottak tájékoztatására kötelezett szolgáltatók az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság hiánya esetén is kötelesek térítésmentesen, OEP-finanszírozás ellenében ellátni a „biztosítottat”, ha érvényes TAJ-számmal rendelkezik.

A jogosultság-ellenőrzés elmulasztásának szankcióját az elmúlt év decemberétől kell alkalmazni, amely szerint a mulasztó az adott ellátási eset után járó finanszírozási összegnek csak a 90%-ára jogosult.

A szankció mellett, a technikai feltételeket és plusz munkát igénylő feladat elvégzésének díjazásával az egészségügyi szolgáltatók érdekeltsége is megteremthető. Ennek érdekében indokolt a járóbeteg-szakellátások tekintetében is – az alapellátásban 2008 májusában bevezetett díj analógiájára – a jogviszony-ellenőrzési díj bevezetése. A díjazás részben kompenzálná a vizitdíj megszüntetéséből eredő bevételekiesést.